

Čís. 3876.

Hanobíti znamená pojmově někoho vinit z opovržlivých vlastností, takového jednání nebo smýšlení.

Persekucí se rozumí nespravedlivé, ze zaujatosti předsevzaté pronásledování někoho nebo potlačování něčeho.

Výtka persekuce dělnického hnutí jest obviněním z opovržlivého jednání pro moderní kulturní stát (§ 14 čís. 5 zák. na ochr. rep.).

Výroky »vláda pokračuje v persekuci dělnického hnutí« a »v době válečných příprav je persekuce dělnického hnutí zvýšena«, pronesené komunistickým redaktorem před shromážděním komunistických stoupenců, spadají pod ustanovení § 14 čís. 5 zák. na ochr. rep., druhý výrok i pod ustanovení § 18 čís. 2 zákona.

Pořadatelem tábora (§ 3, 19 shrom. zák.) jest nejen, kdo tábor svolává, jej zahajuje, řídí, udílí řečníkům slovo, jej zakončuje, nýbrž i kdo se ve spontánně, bezděčně, nebo příležitostně vzniknuvším shromáždění ujme role řečníka; nesejde na tom, že jeho řeč nebyla dlouhá.

(Rozh. ze dne 20. května 1930, Zm I 250/30).

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Kutné Hoře ze dne 31. ledna 1930, jímž byl obžalovaný podle § 259 čís. 3 tr. ř. zproštěn z obžaloby pro přečin rušení obecného míru podle § 14 čís. 5 zákona na ochranu republiky, pro přečin šíření nepravdivých zpráv podle § 18 čís. 2 téhož zákona a pro přestupek podle §§ 3 a 19 zákona z 15. listopadu 1867, čís. 135 ř. zák., zrušil napadený rozsudek v celém rozsahu jako zmatečný, a uznal ve věci samé, že je obžalovaný vinen, že dne 25. srpna 1929 na náměstí v P. konal pod širým nebem shromáždění bez předchozího povolení úřadů, a že se tím dopustil přestupku podle §§ 3 a 19 zákona ze dne 15. listopadu 1867, čís. 135 ř. zák. Co do dalších obžalovanému za vinu daných trestných činů (přečinů podle §§ 14 čís. 5 a 18 čís. 2 zákona na ochranu republiky) vrátil věc krajskému soudu v Kutné Hoře, by ji v tomto rozsahu znovu projednal a rozhodl a obžalovanému vyměřil trest i za přestupek podle §§ 3, 19 zákona čís. 135/1867 ř. zák.

D ů v o d y:

-Podle skutkového předpokladu nalézacího soudu zamýšlel spolek »Federace proletářské tělovýchovy«, 51. okrsek se sídlem N., uspořádati v P. dne 25. srpna 1929 veřejné cvičení a průvod městem, což však bylo okresním úřadem zakázáno. Přes to shromáždilo se dne 25. srpna 1929 na náměstí v P. asi 60—100 komunistických stoupenců, k nimž obžalovaný promluvil s lavičky, při čemž podle vlastního doznání řekl, že vláda »pokračuje v persekuci dělnického hnutí«, pak, že »v době všeobecných válečných příprav je persekuce dělnického hnutí zvýšena«.

Rozsudek, sprostující obžalovaného podle § 259 čis. 3 tr. ř. z obžaloby pro přečiny podle § 14 čis. 5 a § 18 čis. 2 zák. na ochr. rep. a pro přestupek podle §§ 3 a 19 shrom. zák. čis. 135/1867 ř. zák., napadá zmateční stížnost státního zastupitelství z důvodů čis. 5 a 9 a) § 281 tr. ř. Stížnosti jest přiznati oprávnění. Právem vidí stížnost porušení zákona v tom, že soud neshledal ve výroci obžalovaného ani objektivně skutkovou podstatu přečinů podle §§ 14 čis. 5 a 18 čis. 2 zák. na ochr. rep., při čemž jest ovšem stížnost na omylu, domnívá-li se, že druhý závadný výrok obžalovaného lze podřaditi jen § 18 čis. 2 zák. na ochr. rep. Hanobiti znamená pojmově někoho obviniti z opovržlivých vlastností, takového jednání nebo smýšlení. Persekucí se rozumí nespravedlivé, ze zaujatosti předsevzaté pronásledování někoho nebo potlačování něčeho. Nemůže proto býti pochybným, že výtku persekuce dělnického hnutí jest obviněním z opovržlivého jednání pro moderní kulturní stát, který podle mínění všech spravedlivě smýšlejících musí stejnoměrně měřiti všem vrstvám obyvatelstva, jakž to zaručuje i v ústavě. Nesejde na tom, že republika nebyla výslovně jmenována. Výrazy, že se v persekuci pokračuje, že jest persekuce zvýšena, naznačují, že jest míněn déle již trvající, stálý stav, takřka panující system v republice, takže hanobení vlády, v jejíchž úkonech se veřejný život v republice projevuje, jest tu zřejmě namířeno proti státu samému. Nemůže býti pochybným ani, že výroky obžalovaného (i druhý obsahuje tutéž výtku persekuce dělnického hnutí) jsou hanobením takového rázu, že to skutečně může snížiti vážnost republiky, že jsou za daných okolností objektivně způsobilé v jiných vyvolati takový duševní stav, ve kterém není vážnosti k republice, ba i nad to vzbuditi v nich nepřátelskou náladu proti domněle jim křivdícímu státu, čímž jest splněna i zákonná podmínka, že se hanobení stalo způsobem štvavým. Jest tedy patrné, že soud výrokem, že závadné věty nenaplnují ani objektivní skutkovou podstatu přečinu podle § 14 čis. 5 zák. na ochr. rep., porušil zákon, k čemuž jest vzhledem k vývodům stížnosti podotknouti, že soud podle smyslu § 262 tr. ř. nebyl vázán tím, že státní zastupitelství druhý výrok tomuto zákonnému ustanovení podřaditi nezamýšlelo, což ostatně z obžaloby jasně nevysvítá.

Druhý závadný výrok: »V době všeobecných válečných příprav . . .« zahrnuje však v sobě, jak zmateční stížnost správně praví, i skutkovou podstatu přečinu podle § 18 čis. 2 zák. na ochr. rep., neboť se jí sděluje nepravdivá — jistě alespoň ohledně našeho státu (srov. slovo »všeobecných«) nepravdivá — zpráva, naznačující možnost, ba pravděpodobnost nových válečných útrap, kterážto představa zajisté může nejen vážně znepokojiti obyvatelstvo, nýbrž i porušiti veřejnou bezpečnost a veřejný pořádek, ohroziti obecný mír uvnitř státu, třebas i jen snad místně. Nalézací soud, sprostiv obžalovaného z obžaloby pro přečin podle § 18 čis. 2 zák. na ochr. rep., poněvadž další výrok mu za vinu kladený, že »buržoasní vláda chystá válku« nebyl prokázán, nezhodnotiv však s tohoto právního stanoviska vůbec výrok: »V době všeobecných válečných příprav . . .«, dopustil se nejen opomenutí ve smyslu § 270 odst. 2

čís. 5 tr. ř. — což by o sobě ještě nepodmiňovalo zmatečnost rozsudku —, nýbrž i porušil zákon v ustanovení § 18 zák. na ochr. rep., což činí výrok soudu zmatečným podle čís. 9 a) § 281 tr. ř. V obojím směru právní kvalifikace závadných výroků obžalovaného schází potřebná zjištění co do subjektivní stránky trestných činů, takže zrušovacímu soudu nelze věc samu rozhodnouti. Ohledně šíření nepravdivé zprávy schází, jak již řečeno, jakékoliv zhodnocení výroků soudem vůbec, tedy i co do subjektivní viny obžalovaného. Na soudu bude, by při novém projednání věci zjistil, zda obžalovaný měl dostatečné důvody, by zprávu pokládal za pravdivou a zda si byl vědom, že zpráva může poškodit veřejnou bezpečnost nebo veřejný pořádek, aneb alespoň obyvatelstvo vážně znepokojiti. Pokud se týče přečinu podle § 14 čís. 5 zák. na ochr. rep. dospěl soud sice k přesvědčení, že tu není ani subjektivní viny obžalovaného, avšak k tomuto zjištění došlo jednak způsobem formálně nikoli bezvadným, jednak patrně i tím, že soud vycházel z nesprávného pojmání zákona. Soud odůvodňuje tu vyloučení subjektivní viny obžalovaného tím, že obžalovaný pronesl výrok nahodile, že nedostatek úmyslu hanobiti republiku prý plyne i z obsahu výroku a že tomu odpovídá i příčina, proč se tak stalo. Proti tomu uplatňuje zmateční stížnost důvodně zmatek čís. 5 § 281 tr. ř. Jest odůvodněna výtká neúplnosti rozsudku spočívající v tom, že soud při zjišťování úmyslu obžalovaného pomíjí úplně, že závadná řeč byla pronesena redaktorem komunistického listu před shromážděním komunistických stoupenců, a že obžalovaný mluvil bez příčiny o všeobecných válečných přípravách. Tyto okolnosti jsou důležité pro věc, neboť nasvědčují tomu, že obžalovaný mohl chápati a znáti smysl svých slov a jejich dosah, a že mohl počítati i s tím, že má před sebou posluchačstvo, které již o sobě není nakloněno právnímu řádu v republice, ba stojí ke státu alespoň z části v příkrém odporu. Zmínka o válečných přípravách, ke které nebylo podnětu, může již o sobě nasvědčovati úmyslu, vyvolati u posluchačstva náladu nepřátelskou, bojovnou. Zmateční stížnost poukazuje právem s hlediska čís. 9 a) § 281 tr. ř. i k tomu, že závěr soudu, že nedostatek úmyslu obžalovaného, hanobiti republiku, vychází najevo z celého výroku, jest pochybný. K tomuto závěru mohl soud dospěti jen nesprávným pojmáním ustanovení § 14 čís. 5 zák. na ochr. rep., které ho vedlo k tomu, že — jak již shora vylíčeno neprávem — neshledal v závadné řeči obžalovaného ani objektivní skutkovou podstatu onoho trestného činu. Ježto lze míti za to, že by soud, kdyby byl měl na mysli správný výklad § 14 čís. 5 zák. na ochr. rep. a kdyby byl zhodnotil ony pominuté skutečnosti, byl dospěl k jinému přesvědčení co do subjektivní viny obžalovaného, a tudíž i co do otázky, zda se obžalovaný závadnými výroky dopustil přečinu podle § 14 čís. 5 a přečinu podle § 18 čís. 2 (aneb alespoň přestupku podle § 18 čís. 1) zák. na ochr. rep., jest rozsudek v tomto ohledu zmatečný podle § 281 čís. 5 a 9 a) tr. ř.

Odůvodněna jest zmateční stížnost s hlediska čís. 9 a) § 281 tr. ř. i ohledně osvobození obžalovaného od obžaloby pro přestupek podle §§ 3 a 19 shromažd. zák. Stížnost právem poukazuje k tomu, že obžalo-

vaný, prmluviv na náměstí k shromážděnému lidu, předsevzal činnost, která ho činila pořadatelem tábora, jímž jest nejen, kdo tábor svolává, jej zahajuje, řídí, udílí řečníkům slovo, jej zakončuje, jak se nalézací soud domnívá, nýbrž i kdo se ve spontanně, bezděčně nebo příležitostně vzniknuvším shromáždění ujme role řečníka, při čemž nesejde ani na tom, že snad řeč nebyla dlouhá. Ježto v tomto ohledu soudem zjištěné skutečnosti naplňují skutkovou podstatu přestupku podle §§ 3 a 19 shrom. zák. čís. 135/1867 ř. zák. a není zapotřebí nic více zjišťovati, bylo ve smyslu § 288 čís. 3 tr. ř. v tomto bodě vynéstí ihned výrok odsuzující.

Čís. 3877.

Zákon má v třetím odstavci § 330 tr. ř. na mysli čtení odpovědi porotců podle výsledku hlasování vrchním porotcem zjištěného a za pravý předpokládaného. Vyskytují-li se při tom pochybnosti neb odchylky od pravého výsledku hlasování, jest na porotcích, by pochybnosti ty oznámili, pokud nebyl vynesen rozsudek, a dali tak příležitost k opravě výroku podle jejich mínění nesprávného cestou § 330 odst. čtvrtý tr. ř.

Byl-li výrok porotců prohlášen bez námitek se strany porotců a rozsudek na jeho podkladě vynesen, jest míti za to, že výrok, jak byl prohlášen, s výsledky porady a hlasování skutečně souhlasí a nelze při tom se prý stavší nedopatření nebo porušení povinnosti uplatňovati teprve ve zrušovacím řízení, ani dokazovati dodatečným výsledkem porotců jako svědků.

(Rozh. ze dne 21. května 1930, Zm I 417/30.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl v neveřejném zasedání zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku porotního soudu v Mostě ze dne 2. dubna 1930, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem vraždy prosté podle §§ 134, 135 čís. 4 tr. zák., mimo jiné z těchto

důvodů:

V souzeném případě přečetl při porotním přelíčení dne 2. dubna 1930 po skončeném hlasování porotců vrchní porotce za přítomnosti všech porotců otázky jim dané a hned pokaždé připojený výrok porotců. Podle tohoto výroku byla první hlavní otázka na zločin vraždy prosté zodpověděna osmi hlasy kladně, čtyřmi hlasy záporně. Tento výrok byl pak přečten i zapisovatelem, když byl obžalovaný přiveden do zasedací síně a byl po konečných řečích veřejného obžalobce a obhájce o výměře trestu a po poradě soudním dvorem porotním prohlášen rozsudek smrti. Vše to se konalo přesně podle zákonných předpisů a nebyla ani za porotního řízení ani po vyhlášení rozsudku před soudním dvorem porotním vznesena námitka. Teprve dodatečně došlo presidia krajského soudu